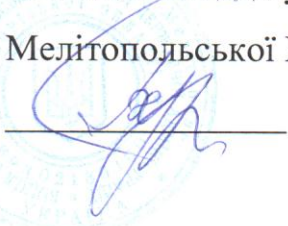

ВІДДІЛ ОСВІТИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник відділу освіти

Мелітопольської РДА ЗО

Т.М. Безбородих

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
«Богема бісеру»

Укладач:

Гук Жанна Володимирівна,
керівник гуртків декоративно-
ужиткового мистецтва Будинку
дитячої та юнацької творчості
Мелітопольської районної ради
Запорізької області

2016 рік

Укладач:

Гук Жанна Володимирівна, керівник гуртків декоративно-ужиткового мистецтва «Богема бісеру» Будинку дитячої та юнацької творчості Мелітопольської районної ради Запорізької області

Рецензент:

Тарарухіна А.Є. – вчитель трудового навчання Костянтинівського ліцею «Ерудит», спеціаліст вищої категорії, «старший учитель»

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради Будинку дитячої та
юнацької творчості Мелітопольської
районної ради Запорізької області

№ 2

ПОГОДЖЕНО

Голова
науково-методичної ради відділу
освіти Мелітопольської районної
державної адміністрації Запорізької
області

Михайлова М. Є. Карташова

24.03 2016 № 1

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма художньо-естетичного напрямку «Богема бісеру» є програмою культурно – моральної орієнтації та спрямована на національне, художньо-естетичне виховання дитини, збагачення її духовного світу, на розвиток художньо-творчого потенціалу особистості, відтворення народних традицій, ознайомлення гуртківців з набутками культури, оволодіння технікою народних ремесел. Адже національно-культурне відродження України передбачає зростання ролі національного виховання, відродження промислів у навчально-виховному процесі позашкільного закладу.

Програма розроблена на основі програми «Бісероплетіння» (автори Бровко Т.С., Осадчук І.В.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 01.06.2-13 № 1/11-9332), з урахуванням Методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ІТЗО № 14.1/10-1685 від 05.06.13 року).

Основна мета програми передбачає оволодіння учнями базовими знаннями з бісероплетіння, розвиток творчих здібностей, стійкого інтересу до занять у гуртках декоративно-прикладного мистецтва.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються бісероплетіння – одного із видів народної творчості;

- *практичної*, що сприяє оволодінню навичками виготовлення різноманітних виробів із бісеру;

- *творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей на основі взаємодоповнюваності думки, почуття та практичної дії; розвиток специфічних для творчого процесу універсальних якостей особистості як основи для розвитку її творчого потенціалу, творчої уяви, оригінального, нестереотипного асоціативно-творчого мислення, об'ємно-образних якостей зорового сприйняття, спостережливості, зорової пам'яті та ін.;

- *соціальної*, що сприяє вихованню дбайливого, шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості; виявлення та підтримка обдарованих гуртківців, розвиток їх таланту; розширення пізнавальних інтересів дітей про історію українського народного мистецтва, народних промислів та ремесел; забезпечення змістовного дозвілля дітей; поглиблене вивчення історії виникнення та застосування виготовлених виробів.

Успішний творчий розвиток дітей буде зумовлено дотриманням низки **методичних принципів**, адекватних специфіці мистецтва:

- врахування вікових, індивідуальних, національних, культурних, регіональних особливостей і традицій;
- удосконалення практичних навичок по відродженню національних звичаїв, обрядів, традицій та елементів народних промислів України;
- залучення учнів до розуміння змісту та сутності мистецтва шляхом особистісно-емоційного сприйняття творчої інформації. Саме через це досягається духовно-моральне й естетичне виховання особистості учня, пробудження в його душі добрих почуттів, чуйності;
- зацікавлення художньою працею, отримання дітьми в процесі занять емоційного задоволення, радості. Забезпечення цієї умови досягається дотриманням вищезазначеного і характером організації занять.

Відповідно до методичних принципів, мети і завдання гуртка програма побудована за принципом поєднання сприймання і практичної (творчої) діяльності. Вона включає в себе два взаємопов'язаних види діяльності: естетичне сприймання дійсності і сприймання мистецтва, включає роботу в об'ємі.

Для реалізації досить значного й різноманітного навчального матеріалу відводиться 3 роки навчання. Заняття проводяться чотири години на тиждень, що складає 144 годин на рік. Програма гуртка розрахована для учнів середнього та старшого шкільного віку (5 – 11 класи).

Програма початкового рівня розрахована на однорічне навчання, під час якого діти мають засвоїти ази мистецтва бісероплетіння на дроті. Навчання доцільно розпочинати з найпростіших технік бісероплетіння: паралельного плетіння, а також плетіння петельками та дугами. Техніки виконання поступово ускладнюються. Початковий рівень передбачає навчання гуртківців користуванню схемами для бісероплетіння; вони опановують самостійну розробку схем і використання їх на практиці.

Програма основного рівня розрахована на 2 роки навчання, що дає дітям змогу набути майстерності у виготовленні виробів із бісеру. Програма першого року основного рівня передбачає поглиблене вивчення теоретичних основ і послідовне опанування вихованцями різноманітних технік бісероплетіння на волосіні та нитці. Вона націлена на формування вмінь і навичок, реалізацію творчої діяльності через виконання робіт, художньо-естетичне пізнання світу, індивідуальний підхід до роботи, сприйняття прекрасного в художньому образі та народному ремеслі. Під час навчання на другому році основного рівня гуртківці виготовляють більш об'ємні вироби та композиції на основі раніше здобутих знань з бісероплетіння на дроті та технік бісероплетіння на волосіні, а також опановують нове направлення бісерної

творчості – вишивка бісером. Працюючи над колективними завданнями, вони виконують окремі частини спільної композиції. Колективна діяльність згуртовує колектив, оскільки діти розуміють, що кінцевий результат залежить від роботи кожного. Колективна робота виховує у гуртківців дружні стосунки, відчуття взаємодопомоги.

Програму основного рівня складено для гуртківців, які пройшли початковий рівень навчання за відповідною програмою, а також для дітей середнього шкільного віку, які самостійно займалися плетінням бісером і хочуть вдосконалити свої навички та навчитися новим технікам.

Всі заходи, що проводяться в гуртку протягом навчального року наповнені громадянсько-патріотичним змістом, стверджують ідею спільності інтересів та взаємоповаги, підтримують прагнення кожної особистості до духовного, інтелектуального, творчого та фізичного розвитку задля розквіту держави в цілому. Найбільш доцільними серед них слід вважати: подорожі до джерел рідної культури, історії держави, створення буклетів; екскурсії, свята, огляди-конкурси, фестивалі, творчі завдання, індивідуальна робота, зустрічі з майстрами бісероплетіння, виставки дитячої творчості, тобто такі, де діти можуть продемонструвати свою активну життєву позицію та своє ставлення до тих чи інших подій, осіб, діяльності тощо. Також, на заняттях з дітьми проводяться бесіди з історії України, українського декоративно-ужиткового мистецтва і, зокрема, бісероплетіння, бесіди про культуру й традиції наших предків, перспективи розвитку сучасного декоративно-ужиткового мистецтва.

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення до її змісту. Кількість годин та їхній розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник гуртка може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Знайомство з історією народного бісероплетіння.	2	-	2
3.	Бісероплетіння на дроті. Техніка паралельного плетіння	1	7	8
4.	Петельна техніка плетіння	1	11	12
5.	Техніка голчастого плетіння бісером	1	27	28
6.	Техніка плетіння дугами	1	7	8
7.	Кругова (французька) техніка плетіння бісером	1	31	32
8.	Плетіння з пайеток	1	29	30
9.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	20	20
10.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		12	132	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Мета та завдання гуртка. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Ознайомлення учнів із матеріалами, необхідними для бісероплетіння, інструментами для виконання робіт. Санітарно-гігієнічні норми та правила безпеки праці на заняттях. Організація робочого місця.

Демонстрація зразків виробів.

2. Знайомство з історією народного бісероплетіння (2 год.)

Виховна бесіда на тему «Народні символи України». Ознайомлення гуртківців з історією розвитку бісерного рукоділля та його застосуванням, видами виробів на дротяній основі.

Демонстрація учасникам гуртка зразків виробів, вироблених різними техніками плетіння (паралельним плетінням, плетінням петельками, французькою технікою плетіння).

3. Бісероплетіння на дроті. Техніка паралельного плетіння (8 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення учнів з технікою паралельного плетіння бісером на дроті. Навчання дітей розумінню схем.

Практична частина:

- виготовлення зразку;
- виготовлення квіточок простої форми;
- виготовлення прикрас складної форми (ящирка, грибочок та ін..).

4. Петельна техніка плетіння (12 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців з петельною технікою плетіння. Ознайомлення учнів зі способом закріплення та оформлення виробу. Виховна бесіда до Дня захисника України «Українські обереги».

Практична частина:

- виготовлення зразку;
- створення дерева.

5. Техніка голчастого плетіння бісером (28 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців із принципом плетіння голчастою технікою. Навчання учнів створенню схем цієї техніки бісероплетіння.

Практична частина:

- виготовлення зразку;
- створення ялинкової композиції.

6. Техніка плетіння дугами (8 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців з технікою плетіння дугами, варіантами виробів, що можна виготовити за допомогою цієї техніки. Навчання учнів розумінню схем. Проведення бесіди до дня соборності України на тему «Тебе не можна не любити...».

Практична частина:

- виготовлення зразку;
- створення квітів для квітучого дерева.

7. Кругова (французька) техніка плетіння (32 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців із особливостями французької техніки плетіння. Навчання учнів термінам для розуміння й складання схем виготовлення виробів.

Ознайомлення гуртківців зі способом формування керамічного стовбуру декоративних дерев. Закінчення творчого проекту «Квітуче дерево».

Практична частина:

- виготовлення зразків гострого й округлого листочків;
- виготовлення листочків для квітучого дерева;
- формування керамічного стовбуру дерева.

8. Плетіння з палеток (30 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців зі способом плетіння махрових декоративних рослин з бісеру й палеток.

Практична частина:

- виготовлення зразків;
- створення бонсаю з керамічним стовбуром.

9. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (20 год.)

Практична частина:

Підготовка та участь у виставках дитячих робіт з декоративно-ужиткового мистецтва, присвячених Дню району, села, Дня вчителя та ін.

Підготовка та участь у шкільних, районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах-виставках, фестивалях та ін. з декоративно-ужиткового мистецтва.

Організація екскурсій в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами бісероплетіння.

10. Підсумкове заняття (2 год.)

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи за рік.

Відзначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Бісерне рукоділля як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Плетіння бісером на волосінні	2	2	4
3.	Основи нанизування. Техніка нанизування в одну нитку	3	7	10
4.	Техніка нанизування у дві нитки	2	14	16
5.	Виготовлення ажурних прикрас	3	37	40
6.	Техніка нанизування мозаїка	1	35	36
7.	Виготовлення об'ємних виробів	1	15	16
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	18	18
9.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		132	12	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання.

Демонстрація учасникам гуртка зразків виробів, вироблених різними техніками плетіння (нанизування в одну нитку, нанизування у дві нитки, ажурне нанизування, мозаїка та ін.).

Ознайомлення учнів із матеріалами, необхідними для бісероплетіння, інструментами та пристроями для виконання робіт, вимогами до їхньої якості.

Правила поведінки в колективі та робочій кімнаті. Розподіл робочих місць. Правила безпеки на заняттях.

2. Бісерне рукоділля як вид декоративно-ужиткового мистецтва (4 год.)

Теоретична частина. Бісер, як матеріал для творчості. Ознайомлення гуртківців з історією виникнення та модернізацією бісерних прикрас, видами прикрас із бісеру. Ознайомлення зі способами виготовлення прикрас. Засвоєння термінології бісерного рукоділля.

Практична частина:

- виготовлення зразків технікою паралельного плетіння бісером на волосінні;
- виготовлення зразків технікою паралельного плетіння бісеру «на ребро».

3. Основи нанизування. Техніка нанизування в одну нитку (10 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з основами техніки нанизування. Засвоєння правил підготовки нитки до роботи, закріплення кінців нитки та нарощування довжини ланцюжка. Виховна бесіда: «Український віночок: поєднання кольорів і квітів»

Практична частина:

- виконання ланцюжків «пупчик»: пупчик простий, пупчик «хрестик», пупчик «петелька»;
- виготовлення ланцюжків «кривулька» у двох варіантах;
- виготовлення ланцюжка «квіточка»: квіточка із шести пелюсток, квіточка з восьми пелюсток;
- виготовлення зразків підвісок;
- виготовлення ланцюжка «Польові квіти».

4. Техніка нанизування у дві нитки (16 год.)

Теоретична частина. Українські бісерні прикраси: «Чарівні візерунки давнини». Ознайомлення гуртківців з основами техніки нанизування у дві нитки. Засвоєння прийомів виконання ланцюжків у дві нитки. Навчання учнів з'єднувати ланцюжки.

Практична частина:

- виконання ланцюжків «у хрестик» (кільця);
- складання на основі трафарету сітки орнаменту ланцюжка, виконаного «у хрестик», його кольорове вирішення;
- нанизування ланцюжків у два прийоми (кількома варіантами);
- виготовлення ланцюжка «ромбики»;
- складання технологічної послідовності виготовлення виробу, розрахунок кількості матеріалу.

5. Виготовлення ажурних прикрас (40 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з різновидами ажурних прикрас. Засвоєння гуртківцями технології виготовлення ажурних прикрас. Проведення виховного заходу на тему «Українські народні обряди. Вертеп».

Практична частина:

- виконання навчальних зразків ланцюжків «драбинка», «півромб», «вісімка», смужки без зубчиків;
- складання інструкційної карти виготовлення ланцюжка «зубчик»;
- виготовлення комірця із зубиками.

6. Техніка нанизування мозаїка (36 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з різновидами виробів технікою мозаїка. Засвоїти технологію виготовлення виробів технікою мозаїка.

Практична частина:

- виготовлення ланцюжків «мозаїка», «ромашка». Замальовка схем;
- розробка варіантів виробів у техніці косого плетіння.

7. Виготовлення об'ємних виробів (16 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з видами об'ємних плетінок. Засвоєння технології виготовлення об'ємних плетінок.

Практична частина:

- виготовлення навчальних зразків «плетінок» і виконання ескізів;
- створення різновидів «плетінок» способами комбінування стеклярусу, рубки, намистинок;
- виготовлення круглого шнурка технікою мозаїка;
- виготовлення шнурка технікою «плетінка»;
- виготовлення шнурка технікою «спіралі»;
- виготовлення шнурка «у стовпчик».

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (18 год.)

Практична частина:

Підготовка та участь у виставках дитячих робіт з декоративно-ужиткового мистецтва, присвячених Дню району, села та ін.

Підготовка та участь у шкільних, районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах-виставках, фестивалях та ін. з декоративно-ужиткового мистецтва.

Організація екскурсій в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами бісероплетіння та ін.

9. Підсумкове заняття (2 год.)

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Основи художньої викладки бісером	1	15	16
3.	Бісерні прикраси	2	18	20
4.	Об'ємні бісерні сувеніри	1	33	34
5.	Символіка в українській вишивці. Вишивка бісером	4	30	34
6.	Декорування писанок	2	20	22
7.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	14	14
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		13	131	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Ознайомлення учнів із матеріалами, необхідними для бісероплетіння, інструментами для виконання робіт. Правила поведінки в колективі та робочій кімнаті. Розподіл робочих місць. Правила безпеки на заняттях.

2. Основи художньої викладки бісером (16 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення гуртківців з видами викладки бісером (на клей, по воску); необхідними інструментами та матеріалами.

Практична частина:

- підбір схеми для викладки, бісерний підбір колірної гамми для виконання художньої викладки;
- виготовлення зображення, що сподобалося технікою художньої викладки бісером. Оформлення композиції.

3. Бісерні прикраси (20 год.)

Теоретична частина. Пригадання технік плетіння бісерних прикрас (нанизування в одну нитку, нанизування у 2 нитки, ажурні прикраси та ін.).

Практична частина:

- виготовлення ланцюжка технікою, обраною учнем самостійно;

- виготовлення кольє технікою, обраною учнем самостійно.

4. Об'ємні бісерні сувеніри (34 год.)

Теоретична частина. Нагадування технік плетіння бісером на дроті (паралельна, петельна, французька та ін..)

Практична частина:

- виготовлення композиції «полуничка»;
- виготовлення дерева з керамічним стовбуром;
- колективна робота над українським вінком.

5. Символіка в українській вишивці. Вишивка бісером (34 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення учнів з історією української вишивки, видами орнаментів різних регіонів України; зі способами вишивки бісером, необхідними інструментами, матеріалами та пристроями, необхідними для вишивки бісером. Проведення виховного заходу з метою поглиблення уявлень про народні традиції та обряди, на тему «Рушник в обрядах та житті українського народу».

Практична частина:

- оздоблення бісером національного рушника;
- вишивання панно (за зразком і задумом вихованців);
- обрамлення.

6. Декорування писанок (22 год.)

Теоретична частина. Проведення виховної години «Берегиня з глибини століть – українська народна писанка». Ознайомлення з технологією оздоблення бісером пасхальних яєць.

Практична частина:

- створення варіантів оздоблення пасхальних яєць;
- виготовлення виробу.

7. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (14 год.)

Практична частина:

Підготовка та участь у виставках дитячих робіт з декоративно-ужиткового мистецтва, присвячених Дню району, села та ін.

Підготовка та участь у шкільних, районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах-виставках, фестивалях та ін. з декоративно-ужиткового мистецтва.

Організація екскурсій в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами бісероплетіння та ін.

8. Підсумкове заняття (2 год.)

Теоретична частина. Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих гуртківців. Завдання на літо.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні повинні знати:

- походження бісеру, його виробництво та застосування;
- техніки низання бісеру;
- особливості видів плетіння бісером;
- основи композиції;
- визначення об'єму й простору у композиції;
- технологію виготовлення силянок;
- способи виконання прикрас із бісеру;
- особливості мозаїчного бісероплетіння;
- методи бісероплетіння для об'ємних форм;
- особливості закінчення та оформлення виготовлених композицій із бісеру;
- способи виготовлення народних прикрас, писанок з бісеру;
- цикл українських народних обрядів і свят;
- прийоми художньої викладки бісерної мозаїки;
- технологію та прийоми художньої вишивки бісером;
- види традиційних і сучасних рушників.

Учні повинні вміти:

- на практиці застосовувати техніки низання бісером;
- виконувати плетіння бісером;
- робити прикраси з бісеру;
- оформлювати картини з бісеру;
- виготовляти силянки;
- створювати композиції з виготовлених предметів;
- володіти декоративною вишивкою бісером;
- виконувати мозаїки;
- виконувати об'ємні прикраси;
- виготовляти вироби технікою кругового плетіння;
- декорувати писанки;
- виготовляти сучасні бісерні прикраси в етнографічному стилі.

Література

1. Анисимова А. Домашняя флористика. – М.:Издательский дом «Ниола 21-й век», 2004. – 144с.
2. Дикт Донна ДеАнджелис. Цветы из бисера в вашем доме/Пер.с англ.. – М.: «Мартин», 2007. – 128с.
3. Журнал Вышивка бисером, №2 сентябрь, 2008.
4. Мордак О.О. Прикраси з бусин. Крок за кроком. – Х.: Книжный клуб. 2006.
5. Павх С. П. бісерне рукоділля. – Тернопіль-Харків: Вид-во «Ранок», 2009. – 112с. – (Серія «Практикум»).
6. С.Леви. Вышивка бисером и блестками. Нове техники и узоры. – М.: Мир книги.2005.
7. Minako Shimonagase. Bead flowers. – Oxford University Press, NY. 2005.
8. Fantasy Bead Trees. – Craft Course Publishers, 1978.
9. Francesca Ghidini, Gabriella Lucietto. Fleur en perles. La techniqueet l'art des couleurs, 2004.
- 10.French Beaded Flowers I: A Guide for Beginners.
- 11.Perla dopo Perla. Anna Maso.